

COP29: harc az éghajlatfinanszírozásért

Автор(и): Николай Петков, Климатека

Дата: 18.11.2024 Брой: 11/2024

A legnagyobb éves klímaváltozási konferencia – a COP29 – Baku, Azerbajdzsán fővárosában zajlik. Központi téma a fejlődő országok klímaváltozás-megelőzési és -alkalmazkodási intézkedéseinek finanszírozására vonatkozó cél frissítése – a Párizsi Megállapodásban rögzített feladat. A COP29 első három napján világvezetők csúcstalálkozója zajlott, ahol megállapodás született a szénkreditek szabályairól. Problemikus marad, hogy a fórumot ismét egy olajtermelő, autoriter kormányzású ország ad otthont. Második év egymás után van saját pavilonja Bulgáriának, és hivatalos, 72 fős küldöttség vesz részt, amelyet Rumen Radev államfő vezet.

November 11. és 22. között zajlik Bakuban a COP29, amelyen több mint 66 000 küldött vesz részt 200 országból. Ismét jelen vannak több ezer fosszilis tüzelőanyag-cég képviselői, ami folytatja az elmúlt néhány COP aggasztó trendjét és tovább aláássa a tárgyalásokat. Az első három napon országképviselek magas szintű

találkozója zajlott, amelynek célja a fórum döntéseinek alapjainak lefektetése volt. Eddig a konferencia napirendjének legtöbb kulcsfontján nem született megállapodás, de valószínű, hogy a vége felé ismét aláírnak egy dokumentumot kulcsfontosságú felhívásokkal.

Azerbajdzsán – ismét olajtermelő ország a házigazda

Második év egymás után olajtermelő ország a COP házigazdája. Azerbajdzsán a következő évtizedben jelentősen növelni várja fosszilis tüzelőanyag-kitermelését, és megállapodás született arról, hogy gázexportja az EU-ba 2026-ig 17%-kal növekedjen.

Idén először három ország osztozik a konferencia elnökségén – a tavalyi házigazda (Dubaj), a jelenlegi (Azerbajdzsán) és a következő (Brazília). Az is riasztó jel, hogy közülük kettő olajtermelő ország. Az ilyen lépések gyakran oka annak, hogy ezek a klímakonferenciák nem képesek elég jó eredményeket elérni, és államok, cégek imidzsmostolására használják őket. Azerbajdzsán elnöke maga is „Isten ajándékaként” jellemezte a fosszilis tüzelőanyagokat, az Azerbajdzsáni COP29-képviselőt főigazgatóját pedig lehallgatták, amint fosszilis tüzelőanyag-befektetéseket egyeztet potenciális befektetőkkel.

Idén a tárgyalásokat tovább árnyékolja Donald Trump győzelme az amerikai választáson, aki ismert klímaváltozás-tagadóként.

Kampánya során ismét „nagy átverésként” írta le azt. Az Egyesült Államok Kína után a legtöbb fosszilis tüzelőanyag-kibocsátást generálja. Előző ciklusa során kilépett a Párizsi Megállapodásból, amit később Joe Biden 2021-ben visszavont. Bár Trump csak 2025 januárjában lép hivatalba, a jelenlegi amerikai adminisztráció nem vállalhat kötelezettségeket. Összességében arra számítanak, hogy az Egyesült Államok ismét kilép a megállapodásból, és U-kanyart tesz a környezetvédelmi politikák visszafordítása felé a fosszilis tüzelőanyag-kitermelés javára. Az új adminisztráció várható politikája 4 milliárd tonna üvegházhatású gázt juttathat a légkörbe, egy Carbon Brief elemzése szerint.

A leggazdagabbak másfél óra alatt több szén-dioxidot bocsátanak ki, mint egy átlagos ember egész élete során – mondta António Guterres ENSZ-főtitkár egy nyilatkozatában, egy új Oxfam-jelentésre hivatkozva. Azt is kijelentette, hogy a fosszilis tüzelőanyagok felhasználásának megduplázása abszurd, és hogy a tiszta energia forradalom itt van, és egyetlen csoport, vállalat vagy kormány sem állíthatja meg. „De (az országképviselőknek) biztosítaniuk kell, hogy elég igazságos és gyors legyen ahhoz, hogy korlátozzuk a globális hőmérséklet-emelkedést 1,5 °C-ra” – tette hozzá.

A csúcs éles eredmények nélkül zárult

António Guterres érzelmes nyilatkozatával nyitotta meg a konferenciát.

„Az a hang, amit hallotok, az óra ketyegése. A globális hőmérséklet-emelkedés 1,5 Celsius-fokra korlátozásának visszaszámlálásának utolsó pillanatában vagyunk. És az idő nincs a mi oldalunkon.”

„Ami a klímafinanszírozást illeti, a világnak fizetnie kell, különben az emberiség fog fizetni az árát” – hangsúlyozta az ENSZ-főtitkár, mondván a világvezetőknek, hogy „Önöket és kormányaikat egyértelmű igazságnak kell vezérelnie: a klímafinanszírozás nem szeretetet, hanem befektetés; a klímacselekvés nem önkéntes, hanem kötelező.”

Központi téma a fejlődő országok alkalmazkodási és mérséklési intézkedéseinek finanszírozása

Kulcstémája az idei konferenciának a megállapodás elérése az ún. „új kollektív kvantifikált cél” (NCQG) tárgyalásáról a fejlődő országok klímaváltozás-megelőzési és -alkalmazkodási intézkedéseinek finanszírozására. Ezt a célt a 2015-ös Párizsi Megállapodás írja elő, amely szerint a fejlett országoknak klímapénzügyi forrásokat kell biztosítaniuk a szegényebbeknek, hogy csökkenthessék üvegházhatású gáz-kibocsátásukat és megbirkózhassanak a klímaválság következményeivel, mint például a gyakoribb és intenzívebb szélsőséges eseményekkel.

A legújabb becslések szerint a fejlődő országoknak (Kína nélkül) évente mintegy 1,3 billió amerikai dollárra lenne szükségük – ezt az összeget sürgeti a fejlődő országok csoportja (G77). Egyes közgazdászok akár 2,4 billió dollárra becsülik. Ennek az összegnek közel fele valószínűleg a meglévő országos költségvetésekből és a hazai magánszektor befektetéseiből származik, a maradék – kb. 1 billió – pedig a nemzetközi klímapénzügyekből kell jöjjön.

Tavaly végül megerősítették egy külön „Veszteség és Kár” alap létrehozását, de a legtöbb szakértői értékelés szerint a 700 milliós kezdeti finanszírozás közel sem elegendő – ezt a tényt António Guterres is kiemelte.

Haladás van a szénkreditek terén is

Hétfőn az országok zöld utat adtak a szénkreditek minőségi szabványaihoz, amelyek kulcsfontosságúak az ENSZ által támogatott globális szénpiac elindításához a Párizsi Klímaegyezmény 6. cikke alapján, amely üvegházhatású gáz-kibocsátást csökkentő projekteket fog finanszírozni. Ha minden jól megy, a piac már 2025-ben működésbe léphet.

Elméletileg a szénkreditek lehetővé teszik az országok vagy vállalatok számára, hogy olyan projekteket finanszírozzanak, mint az erdősítés, amelyek csökkentik a szén-dioxid-kibocsátást vagy eltávolítják azt a légkörből, és a keletkezett krediteket saját kibocsátásuk kompenzálására használják fel.

A legtöbb környezetvédelmi szervezet hagyományosan bírálja a kibocsátási kereskedelem rendszereit, mert attól félnek, hogy ezen mechanizmuson keresztül a vállalatok díj ellenében tovább szennyezhetnek, ahelyett, hogy valódi intézkedéseket hajtanának végre folyamataik és termelésük dekarbonizálására.

Környezetvédő aktivisták tiltakozása a COP29 alatt a szénpiacok ellen. Borítókép forrása: Flickr.

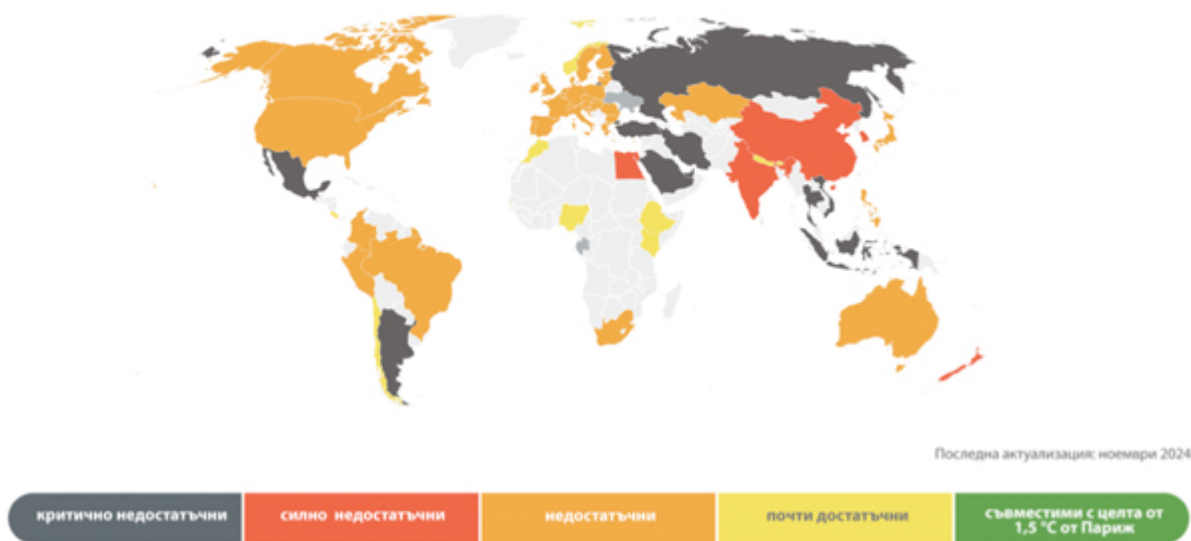
Idén is jelen vannak a fórumon a szokásos módon az aktivisták, akik tüntetéseket szerveznek, hogy felhívják a küldöttek és a nyilvánosság figyelmét a környezet és az éghajlat védelmére irányuló elégséges intézkedések hiányára.

A szénpiac az egyik módja lehet annak, hogy az amerikai vállalatok továbbra is részt vegyenek a klímaváltozás kezelésére irányuló globális erőfeszítésekben, még ha az Egyesült Államok kilép is a Párizsi Megállapodásból. Ha ez bekövetkezik, az amerikai vállalkozások továbbra is vásárolhatnak krediteket önkéntes célkitűzéseik teljesítésére.

Az országok kötelesek új, ambiciózusabb kibocsátáscsökkentési célkitűzéseket benyújtani 2025 februárjáig

A nemzeti szinten meghatározott hozzájárulások (NDC-k), amelyek minden ország klímacselekvési kötelezettségeit jelentik a Párizsi Megállapodás keretében, hagyományosan fontos téma a klímakonferenciákon, de idén másodlagos jelentőségűek.

Съвместимост на Национално определените приноси на страните с целта от 1,5°C

Az országok nemzeti szinten meghatározott hozzájárulásainak kompatibilitásának értékelése a Párizsi Megállapodás céljaival. Forrás: Climate Action Tracker.

A téma azonban nem hanyagolható el, mert a legtöbb ország, köztük az EU intézkedései is elégtelenek a globális felmelegedés 2 °C alatti korlátozásának eléréséhez (2. ábra).

Az ENSZ Környezetprogramjának (UNEP) egy új jelentése szerint 2030-ig 42%-os, 2035-ig pedig 57%-os üvegházhatású gáz-kibocsátáscs